

ГАРМОНІЗАЦІЯ ТРОФОЛОГІЧНИХ КРИТЕРІЇВ, ЖИТТЄВИХ ПРОЦЕСІВ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОГО РОЗПОДІЛУ В УКРАЇНІ

Вигера С. М., Ключевич М. М., Столяр С. Г.

Житомирський національний агроекологічний університет

На сучасному етапі в Україні спостерігається різка дисгармонія життєвих процесів суспільства територіального значення, зокрема: порушення принципів сталого формування і функціонування екосистем, особливо природних фітоценозів та їх аграрно-продовольчого значення, як основних продуцентів на планеті Земля (Терра); дисбаланс трофічних ланок біоти, включаючи порушення принципів природних регулюючих механізмів; неправильне харчування людей; надзвичайно велике забруднення навколишнього середовища токсикантами різного значення тощо. Доповненням до цього є наступні кричущі факти:

1) Україна очолила в Європі рейтинг смертності людей через неправильне харчування (27.03.19 р., 8 год. 05 хв., «5 канал»);

2) Україна увійшла в список 5-ти країн, де люди помирають від забруднення довкілля (20.12.19 р., 20 год. 12 хв., «канал Прямий»).

Викладене засвідчує про нагальну необхідність аргументації відносно того, щоб кожна людина, сім'я, громада, суспільство та держава в цілому переусвідомили погляди щодо корінної зміни філософії життєвих процесів та гармонізації їх з Природою. Це є

особливо актуальним в напрямку зменшення необґрунтованого використання землі та інших природних багатств, а також покращення закономірностей правильного харчування, як найважливішого чинника життєвих процесів, особливо вагітних жінок, немовлят, дітей, школярів, молоді та інших верств населення.

Наведені обґрунтування в своїй сутті є метою ефективного життя суспільства, а саме – створення передумов гармонізації територіального розподілу місцевого та регіонального рівнів, життєвих процесів в Храмі Природа України на принципах покращення ефективності трофічних ланцюжків в фітоценозах екосистем на закономірностях природних регулюючих механізмів. Це є також особливо актуальним при обґрунтуванні концепції та проведенні досліджень щодо правильного харчування людей.

Під час вирішення цієї надзвичайно важливої проблеми слід врахувати наступні прагматичні критерії:

1) Земля та її Природа – наш єдиний дім та джерело гармонійності життєвих процесів на планеті Земля. Це вивчає новітній напрям «*Vitaterpалогія*» (*vita* – життя; *terra* – планета Земля; *logos* – слово, вчення) – мультидисциплінарне вчення про закономірності формування і функціонування, на всіх рівнях організації систем живої матерії, життєвих процесів на планеті Земля за гармонізації «біології», «трофології», «екології» та її «абіології» [1,2,3];

2) Природа – первинна, а економіка та політика – вторинні.

2.1) за обґрунтування концепції створення сталих фітоценозів на сучасному етапі особливо актуальним та життєво необхідним для забезпечення здорового та щасливого життя суспільства є постулат, який, в першу чергу, повинен враховувати найважливіші принципи сучасності: здорова природа – здорове життя, здорове харчування – здорова людина, здорова духовність – здорове суспільство, здорова планета – здорова Україна;

2.2) рослина – джерело життя в Україні та на планеті Терра, тому основним показником є ефективність зеленого килиму, що є запорукою гармонізації життєвих процесів;

2.3) найважливішими фізіологічними потребами та, відповідно, проблемами гармонійного та ефективного життя людей є правильне харчування, здоровий сон, статеві функції, помірна фізична діяльність (різновидності фізичної праці, спорт) тощо;

2.4) правильне харчування в асортименті, оптимумі, безпечними, якісними, корисними та смачними стравами – найнеобхідніша фізіологічна потреба та проблема життєвих процесів.

Це вивчає «*Трофологія*» (від дав.-гр. *τροφή* – живлення; *λόγος* – наука) – сукупність міждисциплінарних знань про продукти

харчування, безпосередньо харчування та трофічні зв'язки, а також закономірності асиміляції продуктів живлення на всіх рівнях організації живих систем [за О. М. Уголевим], [4]. Зауважимо, що для повного здорового харчування населення України хлібобулочними продуктами необхідно всього в межах 10 млн. тон зерна.

Для харчування населення та використання в інших напрямках господарювання та охорони довкілля основним джерелом є рослина та гармонійно створені із її різновидностей фітоценози.

Наукове обґрунтування розвитку фітоценозів свідчить, що найбільш обґрунтованою з позицій охорони довкілля та економіки є класична фітопродуцентологія, у якої є наступне визначення.

Класична фітопродуцентологія (трійчастий принцип територіального функціонування фітоценозів) – напрям про закономірності формування, функціонування і контролю територій з фітопродуцентами, серед яких одну частину займають природні флористичні розмаїття, що вивчає природна фітопродуцентологія (ліси, лісовкриті площі, землі під водою, відкриті заболочені та інші природного походження землі, заповідники, національні природні парки тощо); другу – обмежено окультурені природні та створені людиною сталі фітопопуляційні території антропоприродної фітопродуцентології, яка, в свою чергу, розподіляється на культурно-природну (лісові культури, чагарниково-трав'янисті ценози, луки, пасовища та інші створені людиною сталі фітоценози навколо населених пунктів) та урболандшафтну фітопродуцентологію (місця відпочинку, ботанічні сади, зони фітодизайну, інші фітокомпозиції та штучні водойми в межах забудованих земель); третю частину – культурні фітоценози, що вивчає культурна фітопродуцентологія або ж фітокультурологія. Викладене обґрунтування засвідчує, що в теоретичному і практичному відношенні природні, антропоприродні і культурні екосистеми та їх фітоценози в Україні повинні орієнтовно займати по 20 млн гектарів або ж по 33,3 % [1,2,3,4].

ЛІТЕРАТУРА

1. Вигера С. М. Природні і культурні фітоценози та принципи контролю їх біорізноманіття : монографія. Житомир : Рута, 2013. 340 с.
2. Вигера С. М. Фітонцидологія з основами вирощування та застосування фітонцидно-лікарських рослин : навчальний посібник. Київ : Рута, 2009. 296 с.
3. Вигера С. М. Природоохоронний контроль культурних фітоценозів : монографія. Київ : ЦП "Компринт", 2015. 398 с.
4. Вигера С. М. Трофологія : монографія. Київ : ЦП "Компринт", 2017. 125 с.

SUMMARY

HARMONIZATION OF TROPHOLOGICAL CRITERIA, LIFE PROCESSES AND TERRITORIAL DISTRIBUTION IN UKRAINE

Vigera S.M., Klyuchevich M.M., Stolyar S.G.

Proper nutrition in the range, optimization, safe use, which are useful and tasty foods – the lowest physical biological need and problematic processes. They are used for nutrition in other sectors of the economy and have long main sources that are stored and harmoniously created from its various phytocenoses.